

**Vänsterpartiet
Regionplan
2019**

Vänsterpartiets utgångspunkter

- Ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv på all politik

Samhället innehåller en rad orättvisor och ojämlika maktförhållanden. Ett aktivt antidiskrimineringsarbete främjar mångfalden och utvecklingen av demokratin.

- En välfungerande offentlig sektor

Jämtlands län behöver en välfungerande offentlig sektor utan skattesänkningar, avgiftshöjningar, privatisering och nedskärningar, och som kan slå vakt om medborgerliga fri- och rättigheter och motverka sociala orättvisor. Den gemensamma välfärden behöver stärkas för att säkra en rättvis resursfördelning. En välskött offentlig sektor är också en förutsättning för de privata företagens tillväxt och utveckling.

- Förebyggande folkhälsoarbete

Att förebygga ohälsa ger stora besparingar både i resurser och mänskligt lidande. En god hälsa är en förutsättning för att kunna leva ett fritt och oberoende liv. Bästa möjliga hälsa är en mänsklig rättighet.

- Bättre samverkan mellan regionen och kommunerna

Medborgarnytta och samhällsnytta ska stå i centrum, inte privata vinstintressen eller annat. Samverkan mellan regionen och kommunerna måste förbättras utifrån detta.

- Personalen regionens viktigaste resurs

Regionen och kommunerna måste vara föredömen som arbetsgivare. Det innebär en bra arbetsmiljö, jämställda löner, tillsvidareanställningar, arbetstidsförkortning och att heltid ska vara norm. Anställdas möjlighet att kunna påverka verksamhetens utveckling, inflytande över arbetstider, scheman och organisation behöver öka.

Nationell påverkan på regional hälso -sjukvård

Ett samhälle för alla – inte bara för några få

Vänsterpartiets mål:

- att statens finansiering av regioner och kommuner ska öka
- att vården ska finansieras via landstingsskatt och statsbidrag, inte genom avgifter
- att det ska vara möjligt att ge riktade statliga stöd utanför utjämningsystemet till utflyttningskommuner och landsbygd
- att utjämningsgraden i kommunala skatteutjämningsystemet stärks så att kommuner och landsting ges likvärdiga förutsättningar
- att en höjning av landstingsskatten med 1 krona genomförs
- att en hälsoekonom kopplas till regionens ekonomiska arbete så att vi tydligt kan se vilka satsningar som ska göras på förebyggande och rehabiliterande insatser

Vänsterpartiet vill skapa ett samhälle för alla – inte bara för de rikaste. Idag är skattesystemet riggat för de rika vilket gör att klyftorna växer och att välfärden är kraftigt underfinansierad. Sedan 90-talet har statsbidragen urholkats och inte räknats upp vilket har tvingat regioner till nedskärningar och snäva ekonomiska ramar. Kostnaden för vår välfärd har förts över från stat till region och kommuner, med höjda lokala skatter som följd.

Varje år kommer nya medicinska behandlingar och nya läkemedel – en behandling botar ett barn från cancer, ett läkemedel ger en pensionär ett friare liv. Om du frågar dig omkring har du troligen någon närstående eller vän som tack vare de medicinska framstegen lever ett betydligt bättre liv. För att följa med i den medicinska sjukvårdens utveckling behöver regionen mer resurser.

Alla kommuner och regioner ska ha likvärdiga förutsättningar att erbjuda sina medborgare bra välfärdstjänster och service. Vänsterpartiet vill ha en skattepolitik som gynnar hela landet. Av de tio rikaste kommunerna i Sverige finns åtta i Stockholms län. Alla de tio fattigaste ligger på landsbygden. Vänsterpartiet kräver att statsbidragen höjs för att säkerställa en trygg och jämlik vård i hela landet. Vänsterpartiet vill också ha högre skatteintäkter än idag. Framför allt är det skatt på stora förmögenheter, arv och höga inkomster som behöver höjas, liksom bolagsskatten.

För närvarande råder generell resursbrist. Resursbristerna i kommuner och regioner är inte lika över landet. De ekonomiska villkoren är inte likvärdiga. Vi har fattiga och rika kommuner/regioner och skillnaderna dem emellan har ökat.

Att råda bot på detta kräver ett större ekonomiskt ansvarstagande på nationell nivå.

Vänsterpartiet kräver höjda och värdesäkrade statsbidrag och ett rättvisare skatteutjämningsystem. Våra kommuner och regioner måste få likvärdiga, stabila och pålitliga ekonomiska planeringsförutsättningar.

För Region Jämtland Härjedalen är den ekonomiska situationen mycket besvärlig.

Vänsterpartiet ser och erkänner att det saknas ekonomiska resurser till vården.

Konsekvensen av detta bärs av vår personal i form av högt arbetstempo, sämre scheman och därmed mindre inflytande över sin arbetsituation. Vänsterpartiet ser ingen möjlighet till ytterligare utbudsbegränsningar eller nedskärningar i antalet personal i våra sjukvårdsverksamheter.

Vänsterpartiet arbetar hårt för att en ny regering kraftfullt och kontinuerligt ska förbättra och utjämna kommuner och regioners ekonomiska förutsättningar. Vårt förslag är en skatteköning med 1 krona. Det är befolkningens rätt till vård efter behov som står på spel.

Behovsstyrd hälso- och sjukvård utan vinstintressen

Vänsterpartiets mål:

- sätta stopp för privata bolags vinstuttag i vården – alla överskott ska återinvesteras i verksamheten
- att mer resurser tillförs primärvården
- genomföra försök med kvällsöppna hälsocentraler

Vården ska betalas solidariskt via skatter och fördelas efter behov. En solidarisk välfärd där människan står i centrum är Vänsterpartiets mål – utan privata vinster och riskkapitalbolag. Det är orimligt att privata företag får etablera sig där de finner bäst i syfte att göra vinst, istället för att resurserna styrs dit där de bäst behövs.

Om du blir sjuk och behöver sjukvård, då ska du också vara trygg i att ingen med mindre behov tränger sig före. Vården ska fördelas efter vilka behov vi har, inte efter vem som har en dyr privat sjukvårdsförsäkring. Störst behov ska gå först – och det betyder också att vården ska göra tydliga prioriteringar i enlighet med det.

Solidaritet inom hälso- och sjukvård innebär en omfördelning från den som arbetar och är frisk till den som är sjuk och i behov av vård och omsorg. Solidaritet är också att acceptera sanningen att vi varken föds lika eller har förmånen att få utvecklas lika. Det är dessutom förhållanden som växlar över tid och nästan aldrig kan förutses. Däremot har vi alla rätt att leva ett gott liv.

Vänsterpartiet motsätter sig marknadslösningar och privata försäkringslösningar. Inom vård- och omsorgsområdet är patienten ofta i en beroendeställning och kunskapsmässigt i ett underläge. I de flesta fall finns inte heller ett egentligt alternativ. Privata vårdgivare må vara bra på att möta efterfrågan men har gång efter annan visat sig dålig på att möta våra grundläggande behov. Det är behovet som ska styra individens tillgång till vård. Det är människor med de största behoven och med minst sociala och ekonomiska resurser som missgynnas av marknadssystem.

Demokratisera och utveckla personal-, facklig samverkan, patient- och de närståendes inflytande

Vänsterpartiets mål:

- ha en demokratiskt styrd, skattefinansierad och i huvudsak offentligt driven hälso- och sjukvård
- att patientens ställning och inflytande i den egna vården ska stärkas

- att alla vårdverksamheter ska ha ett brukarråd och systematiskt utveckla sitt samarbete med patient- och brukarorganisationer
- Regionen ska bidra till god samverkan med de fackliga organisationerna som finns representerade inom regionens verksamheter

En demokratisering av vården borde stå i fokus istället för privatisering. Med en regionalt förankrad, demokratisk styrning av vården får vi de bästa förutsättningarna för att samtidigt

- nå hela befolkningen,
 - hålla kostnaderna nere och avgifterna låga,
 - fördela jämställt och jämlikt efter behov och
 - hålla likvärdig kvalitet och innehåll oavsett var du bor.
- vårdgarantin ska hållas, tillgängligheten ska vara hög så väl som svarstider på telefon, 1177 som fysiskt och i vårdens verksamheter.

Vården och omsorgen ska inriktas mot ett ökat patient- och personalinflytande med korta beslutsvägar, långtgående och tydliga delegeringar och former för verklig patient- och brukarpåverkan. En systematisk dialog med och ökat inflytande för olika patient- och brukarintressen ska vara en del av hälso- och sjukvårdens verksamhetsutveckling och är en väsentlig del i kvalitetssäkringsarbetet.

Bemanning, rekrytering, arbetsvillkor

Vänsterpartiets mål:

- att arbetstiden förkortas, med 6 timmars arbetsdag/arbetstids förkortning med bibehållen lön som mål
- att regionen finansierar specialistutbildning för sjuksköterskor.
- att minska nyttjandet av bemanningsföretag inom sjukvården.
- öka antalet AT-/ST-tjänster
- att sjukvårdspersonal som tar tjänst i bristyrken i glesbygd ska ges möjlighet att avskriva sina studielån
- att medarbetarna ska ha stor frihet att gemensamt ansvara för hur arbetet ska organiseras och planeras
- god samverkan med fackliga organisationer som finns representerade inom regionens verksamheter

Genom att skapa arbetsmiljöer där seniora medarbetare orkar och vill jobba fram till pensionsålder säkerställer vi att generationsväxlingen blir bra och effektiv.

Region Jämtland Härjedalen måste se till att ha en tillräcklig bemanning för att kunna hantera variationer i sin verksamhet och att täcka upp för sjukdomsfall och ledigheter. Det skapar trygga arbetsplatser som ger förutsättningar för kontinuitet och utveckling för de anställda.

Med den behovsutveckling som sker med allt större krav på den gemensamma välfärden kommer den personal som finns idag inte räcka till. För att upprätthålla en gemensam välfärd krävs införande av ny teknik och ändrade arbetssätt. Hur vården kommer se ut i framtiden vet vi inte än, men för framtidens vård kommer det behöva utbildas mer personal, men också vidareutbilda den personal som finns idag.

Vänsterpartiet är övertygade om att bra löner, god arbetsmiljö, ökad personaltäthet, arbetsplatsdemokrati, slopad karensdag och möjligheter till utveckling i jobbet behövs för att de anställda ska trivas och må bra på jobbet. Det bidrar både till att behålla personal och rekrytera ny. Det är viktigt att alla som vill och orkar får arbeta heltid. 6 timmars arbetsdag är framtidsvision. Vänsterpartiet vill att regionens anställda ska ha stor frihet att gemensamt ansvara för hur arbetet ska organiseras och planeras. Med ökat personalinflytande och en demokratisering av arbetsplatserna skapas förutsättningar för hälsosamma arbetsplatser. Regionen ska bidra till god samverkan med fackliga organisationer som finns representerade inom regionens verksamheter.

Skillnader i hälsa återspeglar klass- och könstillhörighet

För att varje patient/medborgare ska få rätt anpassad vård och behandling och ett bemötande fritt från fördomar krävs:

- Ökade kunskaper om hur genus, sociala villkor, funktionsvariation, etnicitet eller sexuell läggning påverkar våra livsvillkor och hälsa.
- Ständig utveckling av metoder för uppföljning och utvärdering så att ojämlikhet och ojämställdhet i vård och hälsa upptäcks och åtgärdas.
- Särskilda mål och mått som gör det möjligt att följa att resultat uppnås.

Hälsofrämjande, förebyggande arbete

Vänsterpartiets mål:

- ökade resurser för konkreta insatser för jämlik och jämställd vård
- stärka utbildningsinsatserna om klass- och könsskillnader i hälsa för all personal och politiker
- sätta tydligare mål och kräva systematisk uppföljning
- att hälsofrämjande och förebyggande undersökningar och behandlingar ska vara avgiftsfria
- att regionen ska samla data om befolkningens hälsa genom återkommande erbjudanden om hälsoundersökning (modell Västerbotten) och fortsatt utveckla samarbetet med Högskolan i Nord-Tröndelag (HUNT) inom samma område
- att en uppföljning av undersökningen av funktionsnedsatta hälsa genomförs i länet
- att hälsocentralernas möjligheter att arbeta förebyggande förstärks
- att det ska finnas en ungdomsmottagning i varje kommun
- att könsuppdelad statistik ska göras till standard - att arbetet för att synliggöra och motverka mäns våld mot kvinnor ska intensifieras

Vänsterpartiet lägger särskild vikt vid att arbeta för en jämställd och jämlik vård och hälsa. Att aktivt arbeta med att åtgärda ojämlikheter är strategiskt ur folkhälsosynpunkt, självklart ur rättvisesynpunkt och därtill effektivt ur kostnadssynpunkt. Bästa möjliga hälsa är en mänsklig rättighet och har en central plats i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Men hälsan är ojämställd och ojämlikt fördelad, globalt, i landet och i vårt län.

Bästa möjliga hälsa är en fråga om samhällsplanering och ytterst en fråga om vilken sorts samhälle vi vill leva i. Hälsan avgörs framför allt av våra livsvillkor, klass- och könstillhörighet. Sambanden mellan sociala problem och ohälsa är kända och väldokumenterade. Diskriminering och fördomar påverkar hälsan negativt. Den som har en funktionsnedsättning, har en annan sexuell läggning än hetero eller har en annan etnisk bakgrund än svensk löper

större risk att drabbas av ohälsa. Kvinnor lever förvisso längre än män men har större hälsoproblem under sitt liv medan män har en förhöjd dödsrisk kopplat till större riskbeteende. I vårt län är också ensamhet en stor hälsorisk. Barn och ungdomars psykiska ohälsa ökar och mäns våld skapar ohälsa, lidande och stora samhälleliga kostnader.

Klasssamhällets konsekvenser är mycket tydliga inom folkhälsans område. Vi blir allt friskare och lever allt längre i Sverige men skillnaderna i hälsa mellan olika grupper i samhället är fortfarande stora, och har ökat de senaste åren.

Vanor och levnadsmönster vi får som barn följer oss ofta genom resten av livet. Den ökande ojämlikheten i samhället syns i barn och ungas hälsa, välmående och livsförutsättningar. Det ett ojämlikt samhällssystem skapar måste mötas med offentliga satsningar och gemensam välfärd. En jämlik och jämställd folkhälsa kräver en jämnare inkomstfördelning, en förbättring av dåliga arbetsmiljöer och en förstärkning av människors inflytande i arbetsliv och vardagsliv, där män och kvinnor hjälps åt med hem och barn på lika villkor. Kortare arbetstid och en rimlig pensionsålder är också av vikt. Alla ska känna ekonomisk trygghet vid sjukdom och arbetslöshet. Människors tillgång till kultur, aktiv fritid, grönområden, möjligheter till fysisk aktivitet och bra kost måste förbättras.

Folkhälsa bygger på generell välfärd

Vänsterpartiets mål:

- att vår sjukvårdsorganisation är drivande i förebyggande- och främjandearbetet och tar initiativ till samarbeten om insatser
- att regionen tar ansvar för kunskapsuppbyggnad och att samla, utveckla och sprida kunskaper och bra metoder för ökad folkhälsa brett i samhället
- att resurserna till vårt folkhälsoarbete ska öka

Folkhälsoarbete har många dimensioner och nivåer. Generell välfärd, goda uppväxtvillkor, skola, barnomsorg och andra samhällsplaneringsfrågor är en avgörande del men det finns också en främjande och förebyggande nivå där arbetet riktar sig till grupper eller individer.

Aktiv hälsouppläsning som når även socialt utsatta grupper, exempelvis grupper med språksvårigheter eller sex- och samlevnadsrådgivning via ungdomsmottagningar är viktiga delar i ett förebyggande arbete, liksom en aktiv politik mot droger. Goda kost- och motionsvanor är områden där regionen tillsammans med andra samhällsaktörer kan göra skillnad för befolkningens hälsa. Olycksförebyggande arbete och aktiva insatser mot all form av diskriminering, mobbning och våld bland såväl barn och ungdom som vuxna stärker hälsan och sänker dramatiskt kostnaderna för sjukskrivning, vård, behandling och rättsvårdande myndigheter.

Hälso- och sjukvården i samverkan

Ett brett samarbete med kommuner, privata arbetsgivare och olika organisationer är nödvändigt för goda resultat.

Vänsterpartiets mål:

- att de psykosociala resurserna på hälsocentralerna förstärks

- att ungdomsmottagning ska finnas i varje kommun
- att ungdomspsykiatrisk mottagning ska få ökade resurser
- att kommuner och region betydligt ökar arbetet med gemensamma lösningar och gemensam finansiering för att förebygga psykisk stress och ohälsa hos barn och ungdom
- att kommuner och region tillsammans avsätter medel till utökning av arbetet med socialpsykiatriskt team för barn och ungdom med psykisk ohälsa och mobila vårdteam inom psykiatri och äldreomsorg och rehabilitering
- att familjecentralerna säkras och att deras verksamhet får utrymme att utvecklas

Sjukvårdsrådgivningen och den lokala hälsocentralen är den första länken i vårdkedjan. Det ska vara lätt att få kontakt och få rätt vård med rätt kompetens. Mycket klaras av direkt på hälsocentralen men det är också därifrån man hjälps vidare när annan specialiserad vård behövs.

Sjukvården ska finnas så nära människorna som möjligt. Därför är det viktigt att utveckla samverkan mellan regionens primärvård (som utgörs av sjukvårdsrådgivning, hälsocentraler och distriktssköterskemottagningar), kommunernas hemsjukvård, äldreomsorg, skolhälsovård, företagsvård och den specialiserade vården. Det är också viktigt att hitta samverkan med närliggande regioner. Gränser ska inte vara ett hinder för att öka tillgång till bra sjukvård.

Det förändrade sjukdomsläget med allt fler psykosociala orsaker till ohälsa gör det nödvändigt med ett mer tvärprofessionellt arbetssätt inom hälso- och sjukvård. Bättre kunskap om psykosocial och psykiatrisk problematik hos äldre kräver också bättre tillgång till psykosociala resurser. För att tidiga insatser ska vara möjliga i hela länet behöver denna kompetens finnas på hälsocentralerna.

Ett utvecklat samarbete mellan primärvård och specialiserad vård betyder en smidigare väg genom vården för patienten. Att i större utsträckning använda digitalisering, kan både korta värdtider, spara resor och minska besvär och lidande för patienten.

Vänsterpartiets mål:

- att mer resurser ska tillföras den palliativa vården
- att primärvården tillförs mer resurser
- att så kallad avståndsberoendeteknik används i större utsträckning
- att hälsocentraler huvudsakligen drivs i offentlig regi
- att hälsocentraler ska behålla det breda uppdrag de idag har med barn- och mödravård, psykosociala resurser, sjukgymnastik, läkar- och sköterskemottagning
- att hälsocentraler också ska ha arbetsterapeut och dietist
- att det ska vara avgiftsfritt att gå till sköterskemottagning i primärvården
- att avgifter ska hållas låga
- att högkostnads skyddet ska återställas till 2012 års nivå
- ha avgiftsfri primärvård på sikt

Akutsjukvård

En viktig aspekt på hälso- och sjukvård är trygghet. Trygghet att kunna känna sig säkra på att när behov av hjälp uppstår så finns resurserna och kompetensen där. Det gäller både närsjukvård och centraliserad specialistvård. Tryggheten kommer mycket an på hur

akutsjukvården fungerar. Tillräckligt med ambulanser, helikopter och kompetens och utrustning att påbörja vårdinsats genast och under transport är avgörande. Inte minst för att invånarna ska kunna bo kvar även i de glesaste områdena av länet.

Samverkan inom akutområdet är viktigt, gränsöverskridande både inom den egna organisationen och kommunerna och mot andra landsting/regioner och Norge. En del i tryggheten och en samverkansfråga i samband med akut insjuknande är den insats som IVPA (i väntan på ambulans) kan göra och som ska finnas väl utbyggd i hela länet.

Den specialiserade, centraliserade vården

Vänsterpartiets mål:

- slå vakt om samarbetet inom, och Region Jämtland Härjedalens tillhörighet till, den Norra sjukvårdsregionen
 - försvara en hög ambition för tillgången till specialistvård på länets sjukhus
- Länets befolkning ska ha samma tillgång till specialistbehandlingar som i övriga landet. Vid Östersunds sjukhus eller när så krävs någon annanstans i landet. Vi samverkar inom Norrlands Regionförbund, som består av de fyra nordligaste landstingen/regionerna, på en rad olika områden för tillgång till högspecialiserad vård, behandling, utbildning och forskning. Högspecialiserad sjukvård är beroende av ett tillräckligt stort patientunderlag för att kunna garantera såväl ekonomiska resurser som tillräcklig kompetens.

Regionen har bara ett sjukhus. Att hålla högsta kompetens på så många områden som möjligt lokalt är av stor vikt. Men stora avstånd och ett litet befolkningsunderlag gör oss sårbara ekonomiskt och kompetensmässigt. Rekrytering och kompetensutveckling är kritiska områden. Vi ska ha höga ambitioner för vårdutbudet på vårt sjukhus men vi är och kommer att vara mycket beroende av ett gott samarbete inom sjukvårdsregionen och med enskilda landsting/regioner för att kunna garantera specialistsjukvård med likvärdig kvalitet som övriga landet till hela vår befolkning. Detta oavsett om vi får vård i Östersund eller någon annanstans.

Läkemedel

Vänsterpartiets mål:

- att regionen ska ha ett aktivt arbete när det gäller läkemedelsuppföljningar och läkemedelsutbyten
- att ändringar av medicinering görs i nära dialog med patient och/eller anhöriga
- att det nationella högkostnadsskyddet återställs till 2012 års nivå 900 kronor per år
- att regionen aktivt arbetar med insamling av gamla och överblivna läkemedel hos våra patienter
- att regionen ska ha en hög miljöprofil i samband med läkemedelshandling på alla nivåer
- att regionen ska ha höga miljö- och sociala krav vid upphandling

Läkemedel är en väsentlig del av sjukvårdens behandlingsmetoder. Läkemedel är också en grund till många biverkningar och förgiftningstillstånd. De har också en negativ inverkan på hela miljön, inte minst vårt vatten. Många läkemedel produceras i Indien men också andra länder med låga löner. Arbetsmiljön är inte sällan undermålig och utsläpp till mark och vatten höga. Det finns många skäl att arbeta med uppföljning och krav i läkemedelshandel.

Viktiga patientgrupper

Vänsterpartiets mål:

- kunskapshöjande insatser
- ökat samarbete och dialog med berörda intresseföreningar och brukarorganisationer
- ökat inflytande för patienter och närstående
- anställning av en strateg med sakkunskap i funktionshinderfrågor
- anställning av en strateg med sakkunskap i hbtq-frågor
- utökad tolkverksamhet och utbildning av tolkar
- verksamheten ska ha särskilt fokus på barn och äldre då det är viktigt för att skapa sammanhängande vårdkedjor

För Vänsterpartiet är det av särskild vikt att arbeta emot ojämlikheter och ojämställdheter i vården. Män och kvinnor behandlas olika även då det inte finns grund för detta. Människor med funktionsnedsättning, annan etnisk bakgrund har dokumenterat större svårigheter att få vård och behandling i relation till sina behov. Dåligt bemötande utifrån fördomar och okunskap hos enskild vårdpersonal finns fortfarande och måste arbetas bort. Psykiatri och missbruksvård är fortfarande inte utbyggda i den omfattning som behövs.

För effektiva flöden i vården krävs fokus på barn och äldre då det ofta krävs större insatser i livets början och slut. Det är också kostnadseffektiva grupper att arbeta förebyggande med.

Utöver underfinansiering finns brister som okunskap om hur och vilka strukturer som upprätthåller ojämställdhet och ojämlikhet. Andra kunskapsbrister kan vara de sociala och psykiska effekterna av en funktionsnedsättning, bristande samverkan med till exempel kommunernas socialtjänst och ibland även rena fördomar.

Hjälpmedel

Vänsterpartiets mål:

- att tillgången till fritidshjälpmedel ska öka
- att avgifter successivt sänks eller helt tas bort
- att det görs en genomlysning i länet av den samlade effekten av avgifter och merkostnader
- att ett högkostnadsskydd för hjälpmedel införs
- att tillgången till kommunikations- och kognitionsstödjande hjälpmedel ska öka
- att samarbetet mellan kommuner och region förbättras
- att kunskapsnivån hos stödjande personal, kommunalt och regionalt, om hjälpmedlens funktion och betydelse höjs

För individer med funktionsnedsättningar är god tillgång till billiga och bra hjälpmedel är A och O. I länet (kommuner och region) finns en gemensam organisation för inköp och hantering av hjälpmedel och ett gemensamt dokument med forskrivningsriktlinjer. Det är bra. Men det finns områden som oroar och områden som väsentligt behöver förbättras. Livet måste innehålla mycket mer än att klara de vardagliga grundbestyren, om man ska kunna leva på likvärdig nivå som andra, vilket är handikappolitikens mål.

En växande grupp människor är helt beroende av hjälpmedel som stödjer kommunikation och kognition för att få ett fungerande liv. Det gäller de många med olika typer av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och intellektuellt funktionsnedsatta. Förskrivningen behöver öka och personal få bättre kunskap om hjälpmedlens funktion.

Merkostnaderna som den enskilde har för sitt funktionshinder är ett annat område som oroar starkt. Det handlar både om avgifter och om andra extra kostnader. Det är särskilt bekymmersamt då gruppen i sin helhet har betydligt sämre ekonomi än genomsnittssvensken. Mycket av detta kan endast förbättras genom nationellt beslutade åtgärder. Vänsterpartiet kräver en nationell genomlysning av samtliga högkostnadsskydd i landet och deras effekter på de enskildas ekonomi. Avgifterna har ökat genom åren och högkostnadsskydd har tillkommit som ett sätt att dämpa effekten för dem med de största behoven, men den samlade effekten för den enskilde har blivit att allt fler lever på socialbidragsnivå och riskerar att bli kvar där hela livet.

Tillgänglighet – funktionsrätt

Vänsterpartiets mål:

- att regionen genomlyser tillgänglighetsbristerna i alla delar av den egna organisationen
- att en plan tas för åtgärder som undanröjer hinder och säkerställer anpassad information
- att färdtjänstens avgifter inte ska vara högre än ordinarie kollektivtrafik

Att tillgängliggöra hela samhället, i alla delar, för människor med funktionsnedsättning är en fråga om mänskliga rättigheter och till fördel för hela samhället. Det är en viktig del i att skapa ett tryggt, jämlikt, jämställt och rättvist samhälle.

Funktionsrätt handlar om att alla människor ska ha rätt att fungera i samhällslivets alla delar på lika villkor. Alla människor ska fullt ut kunna ta del av sina mänskliga rättigheter såsom de definieras i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Människors lika värde är en grundläggande utgångspunkt, liksom att alla människor har kunskaper, förmågor och erfarenheter som är viktiga för samhället. Tillgänglighet och delaktighet är en fråga om att ge alla medborgare samma demokratiska rättigheter och möjligheter i samhället. Det är en samhällsekonomiskt lönsam investering på både kort och lång sikt. För personer med funktionsnedsättning finns en rad olika hinder i samhället som inskränker självbestämmandet och begränsar delaktigheten. Det vill Vänsterpartiet ändra på.

Att undanröja hinder för tillgänglighet och delaktighet är en investering som kommer många till del. Om man tillgängliggör för rullstolar så blir det också enklare för en lite ostadig äldre eller en förälder med barnvagn. Om man tillgängliggör för gravt synskadade så blir det också enklare för den som bara har lite nedsatt syn, miljön blir tryggare för barn, för den som har problem med yrsel eller den som har läs- och skrivproblem. Om man tillgängliggör för den som har en intellektuell funktionsnedsättning så hjälper man samtidigt många andra som av andra skäl har problem med text, språk, orientering eller tidsuppfattning. Det är helt enkelt så att om samhällsplaneringen i stort rättar sig efter dem som har svårast att klara sig utan hjälp så blir hela livet enklare för oss alla och fler skulle klara sig på egen hand.

Samhällskostnaderna för olyckor, psykiskt lidande på grund av isolering, hjälpinsatser i hemtjänst och så vidare, skulle minska.

Tandvården – en del av närsjukvården

Vänsterpartiets mål:

- att den avgiftsfria barn- och ungdomstandvården ska byggas ut ytterligare och gälla till och med 25 års ålder
- att tandvård ska ha ett högkostnadsskydd om högst 2 000 kronor per år

Vänsterpartiets mål är att tänderna ska ses som den del av kroppen de är och tandvård jämföras med övrig sjukvård. Förebyggande och hälsofrämjande insatser, särskilt för barn och ungdom, är av avgörande betydelse.

Region Jämtland Härjedalen bedriver folktandvård runt om i länet. För en region med vår geografi är det viktigt att regionen har ett ansvar för att sprida denna service. Friskstandvård, även kallad abonnemangstandvård, är ett bra komplement under tiden fram till en tandvårdsförsäkring som ingår i sjukvårdssystemet.

Regional utveckling Jämtlands län

Ett jämlikt Region Jämtland Härjedalen för alla

Vänsterpartiet i Region Jämtland Härjedalen vill att man ska kunna bo och leva i hela länet. Regional utveckling av Region Jämtland Härjedalen innebär utvecklad demokrati, folkbildning och kultur. Vi ska kunna utveckla och använda alla våra förmågor oavsett var vi bor i länet. En positiv utveckling av landsbygden förutsätter en aktiv och långsiktig regionalpolitik som garanterar oss service och infrastruktur i hela länet. Regionen har ansvaret för det regionala utvecklingsarbetet i länet vilket kan handla om länets infrastruktur och verksamheter för transporter, kommunikation, samhällsservice och vård, utbildning och kunskap, kultur, företagande och civilsamhälle, integration, föreningsbidrag, internationellt arbete med mera. Att utveckla och förstärka dessa områden förbättrar förutsättningarna för befintliga och nya företag i länet. Utvecklingsarbetet måste göras i nära samverkan med aktörer som kommuner, näringsliv, utbildningsanordnare och föreningsliv. En förutsättning för att lyckas är ett ömsesidigt förtroende mellan regionen och befolkningen och aktörerna. För att utveckla och bibehålla förtroendet är det nödvändigt att regionen arbetar långsiktigt med miljö- och klimatfrågor, infrastruktur, kollektivtrafik och transporter, folkhögskolor och andra utbildningsinsatser, kulturen samt vid planeringen och genomförandet av hälso- och sjukvården.

Offentlig sektor – en motor för samhällsekonomin

Arbete och försörjning är en avgörande faktor för utveckling i regionen. Lika avgörande är att vi lyckas hejda den allt starkare urbaniseringen och skapar förutsättningar för att fler människor flyttar till vår region. Vi ska välkomna alla som vill flytta till länet.

En stor och stabil offentlig sektor är en nödvändighet och betyder mycket för den ekonomiska utvecklingen. Offentlig sektor står för en avgörande del av de välfärdstjänster som vi alla är beroende av. Den betyder både trygghet och försörjning. Genom offentlig sektor kan vi omfördela resurser och få likvärdiga villkor för skola, vård och omsorg. God kvalitet i, och rättvis tillgång till, de offentliga verksamheterna är viktigt för att attrahera folk att bo och verka i vår region. Det offentliga i regionen ger också försörjning till ett stort antal människor och är en betydande konsument av privat tjänste- och varuproduktion.

Ett mer rättvist skatteutjämningsystem är en viktig fråga för Vänsterpartiet.

Små företag – en motor för landsbygden Regionen kan och ska vara både en aktiv part och finansiär i forsknings- och utvecklingsprojekt som syftar till att utveckla nya och bättre produkter och tekniker. Vi behöver utveckla och höja förädlingsgraden i jord-, skogs- och vattenbruk. Det är viktigt både av miljöskäl och för att bidra till bättre och fler försörjningsmöjligheter i hela länet. För att lyckas är det väsentligt att utveckla samarbetet mellan universitet och högskolor, offentlig sektor och näringsliv så att regionen får del av forskningsresurser, tar tillvara utvecklingsbara idéer och omsätter dessa i produktion och fler arbetstillfällen. Vi behöver också förbättra tillgången på investerings- och utvecklingskapital, särskilt i de allra tidigaste stadierna av ett företagsbygge.

Många samarbetsområden behöver utvecklas. Vänsterpartiet anser att näringslivsstödet i länet, även kommunernas näringslivskontor, ska samlas på ett ställe i samverkan med Almi Företagspartner AB. Inom forskning och utveckling behöver samarbetet utvecklas över läns- och riksgränser. En regional utvecklingsfond bör bildas, till exempel av medel från en vattenkrafts- och vindkraftsåterbäring.

Vänsterpartiets mål:

- Stärk företagsformer där de anställda äger eller på annat sätt har direkt inflytande över verksamheten
- Regionala tillväxtmedel ska fördelas jämställt och med klimat- och miljömässig hållbarhet som utgångspunkt
- Regionen ska underlätta för en generationsväxling i företagen

Energi

Det är bra att Region Jämtland Härjedalen har investerat i alternativ energiproduktion, men det finns mer att göra. Vind, biogas, sol, geotermisk energi och andra hållbara energikällor är centrala för att motverka det klimathot vi lever under. Det ger förutsättningar för både småskalig och storskalig energiproduktion och teknikutveckling av hållbart slag, det skapar arbetstillfällen och grund för företagande och utbildningssatsningar. 6

Regionen ska ha höga ambitioner då det gäller den egna energiförbrukningen samtidigt som den ska bidra till att medvetenheten ökar hos både privata som offentliga energikonsumenter. Strukturfondsmedel kan bidra till att utveckla hållbar energiproduktion och energibesparande teknik.

Jämtkraft AB bör i större utsträckning ses som en länsresurs. Vinster och investeringar bör göras med länets utveckling i fokus. Inget av vinsten bör gå till allmänt budgetstöd i Östersunds kommun.

Ingen gruvbrytning i alunskiffer En av världens största fyndigheter av uran och vanadin finns i Storsjöbygden här i Jämtlands län. Framförallt vanadin är väldigt eftertraktat i nuläget och det skapar intressekonflikter. Vanadin är den viktigaste komponenten i elbatterier och används i datorer och annan teknik. Problemet är att det inte går att bryta vanadin utan att också bryta uran. Storsjöbygden består av alunskiffer som är oerhört riskabelt att bryta då det innehåller många vattenlösliga tungmetaller. Gruvbrytning i alunskiffer är mer riskabelt än annan gruvbrytning och bör därför förbjudas.

Prioritera infrastruktur för transport och internet En välfungerande infrastruktur behövs för att regionen ska utvecklas. Vänsterpartiet vill att så mycket som möjligt av gods- och

persontransport ska ske via järnväg. Där det inte finns järnväg behöver mer pengar skjutas till för en hållbar standard på vägnätet. Såväl nationellt som regionalt kämpar Vänsterpartiet för ökade anslag till vår infrastruktur. De statliga stöden för jord- och skogsbruk måste öka när beskattningen för tunga fordon ökar. Det finns inga miljövinster i att försämla villkoren för dessa näringar.

Spårbunden trafik är viktigt. Inlandsbanan fyller en viktig funktion, inte bara som godskorridor i inlandet, utan också som pendeltåg till och från Östersund samt för besöksnäringen i länets södra delar. Spårförbättrande åtgärder och på sikt även elektrifiering skulle göra Inlandsbanan mer attraktiv för miljövänliga gods- och persontransporter. Även Mittbanan mellan Trondheim och Sundsvall behöver rustas upp.

Elektrifiering av sista biten järnväg och brobygget över Stora Helvetet mellan Storlien och norska gränsen pågår för fullt och skapar möjligheter för snabbt och miljöeffektivt resande mellan Trondheim, Östersund och vidare mot vår kust. Det är därför bekymmersamt att den norska borgerliga regeringen tills vidare har stoppat den satsningen på elektrifiering av Meråkerbanan.

Hela länet måste få tillgång till välfungerande bredband och fungerande mobiltelefoninät till rimlig kostnad. Idag nedmonteras det fungerande kopparnätet innan det finns fungerande mobilnät att tillgå. Stora delar av landet består av landsbygd som drabbas av nedmontering av den fasta telefonin. Marknaden intresserar sig inte för att det ska finnas mobiltäckning i hela landet. Det är Post- och telestyrelsens ansvar att vi har tillgång till telefoni. Trots att vi, oavsett var i landet vi bor, har en laglig rätt till fungerande teleföbindelse så görs inget. Nu slungas hela byar flera decennier tillbaka vad gäller telefoni. Många företagare har fått benen undanslagna när telefonin plötsligt inte fungerar.

Den fortsatt minskande befolkningen i stora delar av länet ställer allt större krav på nya sätt att leverera kommersiell och offentlig service. Digitala lösningar kommer att bli allt viktigare och därför är utbyggnaden av bredband en mycket viktig strategisk fråga. Utbyggnaden av bredband går fort i länet, men Vänsterpartiet i regionen bedömer att det ändå är svårt att nå upp till de högt ställda målen i den nationella bredbandsstrategin. Fortsatt ekonomiskt stöd till bredbandsutbyggnaden är därför nödvändigt.

Vänsterpartiets mål:

- Så mycket som möjligt av gods- och persontransporter ska ske via järnväg
- Öka anslagen till infrastruktur på nationell nivå
- Fortsatt ekonomiskt stöd till bredbandsutbyggnaden
- Staten ska ta sitt ansvar för riks- och länsvägar samt för vägnätet på landsbygden
- Höj standarden på våra grusvägar
- Järnvägstrafiken måste fungera – låt staten ta över underhållet av järnvägarna
- Ge hela länet tillgång till bredband med hög hastighet till en rimlig kostnad

Tillgänglig och miljöanpassad kollektivtrafik

En välfungerande, utbyggd, klimatsmart, tillgänglig och attraktiv kollektivtrafik är en förutsättning för att ställa om till ett hållbart samhälle. Persontransporterna med bil står för en stor del av länets koldioxidutsläpp. Biltrafik orsakar även buller, hälsofarliga utsläpp såsom partiklar och kväveoxider liksom trängsel. Fler måste åka kollektivt, i länet i första hand via järnväg och bussar. Samhället ska byggas och planeras med prioriteringen att fotgängare, cyklister och kollektivtrafik går före biltrafiken där dessa trafikslag är rimliga alternativ.

Resenärerna ska få en drivkraft och möjlighet att välja det miljövänliga alternativt. Detta är också som ett sätt att göra transportsystemet mera rättvist och jämställt. Idag använder kvinnor kollektivtrafiken i högre grad än män. En utbyggd kollektivtrafik gynnar därför kvinnor, ungdomar, äldre, personer med funktionsnedsättning och låginkomsttagare. Fler måste fås att välja kollektivtrafik istället för bil.

Människor väljer att åka kollektivt när det finns tillräckligt många turer för att bli en verklig valmöjlighet för den som ska ta sig från punkt A till punkt B. Linjesträckningar behöver ses över och turtätheten öka på många platser i länet. Nya möjligheter måste skapas så att även de som bor på landsbygd och i glesbygd ska kunna använda kollektivtrafiken. För att lyckas med detta måste resurserna till kollektivtrafiken öka och i första hand användas till att öka utbudet och tillgängligheten. Tillgänglighet ska gälla alla, med funktionsnedsättning eller utan. Alla som behöver ska också ha råd att åka. Målet är att kollektivtrafiken på sikt ska bli avgiftsfri, inte bara för ungdomar. Ett absolut krav är att färdtjänst för barn och ungdomar är avgiftsfri, liksom kollektivtrafiken är för de barn och ungdomar som inte är i behov av färdtjänst.

Regionen ska tillsammans med kommunerna ta över den regionala och lokala kollektivtrafiken i egen regi för att underlätta effektiv trafikplanering och frigöra resurser till investeringar. Men så länge vi har dagens system med upphandlingar måste dessa göras så att trafiken är driftsäker med goda villkor för förarna och övrig personal. En miljöanpassad kollektivtrafik drivs med förnyelsebar energi. Länet ska kunna besöka sin centralort eller Östersund för ärenden och ta sig hem samma dag. Flexibla trafiklösningar inom kollektivtrafiken som till exempel bättre samordning mellan allmän och särskild kollektivtrafik och pendlarparkeringar är ett sätt att förbättra tillgängligheten och utbudet. Heltäckande kollektivtrafik är inte möjlig i glesbygdens ytterområden. Inom de områden där reguljär kollektivtrafik inte är möjlig är det viktigt att det finns alternativ, som exempelvis beställningstrafik eller så kallade byabussar.

Vänsterpartiets mål:

- Färdtjänst för barn och ungdomar ska vara avgiftsfri
- Kollektivtrafik ska finnas till och från alla länets centralorter över dagen
- Kollektivtrafiken ska drivas i egen regi
- Bygg ut kollektivtrafiken så att den blir ett verkligt alternativ för fler resenärer

Utveckla landsbygden

Landsbygdsutveckling är en integrerad del av den regionala utvecklingen. Vänsterpartiet anser att alla länsbor, oavsett om man bor i staden, i mindre tätorter eller på landsbygden, ska ha rätt till goda livsvillkor. Ojämlighet vad gäller levnadsvillkor är i många delar av landet lika stora om man jämför kust och inland som södra och norra Sverige. Regionen ska bidra till förutsättningar för att alla ska ha både rätten och möjligheten att bo där man själv önskar.

Stad och land har ett ömsesidigt beroende. En förutsättning för hållbar utveckling är en levande och produktiv landsbygd, som inte tär på jordens resurser. Det uppnås inte genom att marknaden får styra fritt. Regionen har många tillgångar, inte bara enbart mark och råvaror utan också natur- och kulturlandskap där det går att skapa attraktiva boendemiljöer. Regionen ska prioritera att utvecklingen av såväl stora som mindre företag på landsbygden genom till exempel stöd och rådgivning till landsbygdens företag. Det är viktigt både att stödja lokal vidareförädling av skogens och jordbrukets produkter och att möjliggöra utveckling av andra tjänster och företag. Utveckling av lokal, ekologisk livsmedelsproduktion kan minska

transportbehovet samtidigt som konsumenterna får tillgång till mat av hög kvalitet. Länet står väl rustat inför en nödvändig utveckling av matproduktionen och jordbruket i Sverige.

Post- och bankservice och dagligvaruhandel är av avgörande betydelse. För Jämtlands län är det viktigt att all samhällsservice når ut till hela länet och inte centraliseras på ett sätt som bidrar till att människor lämnar landsbygden. Det krävs också en regering som vill föra en aktiv regionalpolitik och som vågar fördela landets totala resurser på ett rättvist sätt.

De verksamheter som är lokaliserade i Ås och drivs av Torsta AB är viktiga resurser för länets landsbygdsutveckling. Ett fortsatt nära samarbete med Torsta AB för att utveckla utbildningar inom gröna näringar på såväl gymnasie- som högskolenivå för unga och vuxna är viktigt. En annan viktig aktör är Eldrimner, nationellt centrum för småskaligt mathantverk.

Vänsterpartiets mål:

- Återför skattemedel från vatten- och vindkraft till den lokala landsbygdsutvecklingen
- Utveckla stöd och rådgivning till landsbygdens företag
- Stöd lokal vidareförädling av skogens och jordbrukets produkter
- Upphandla miljömässigt hållbart och närproducerat med krav på bra arbetsvillkor och bra djurskydd
- Samhällsservice till hela länet, ett gemensamt ansvar för stat, region och kommuner

En hållbar besöksnäring

Vi vill utveckla en hållbar besöksnäring, som kan ge jobb i hela länet. Ofta handlar det om små företag. Landsbygdsturismen skapar långsiktiga arbetstillfällen. Besöksnäringen behöver få sina intressen bättre beaktade vid planering av markanvändning, skogsbruk och infrastruktur. Turismnäringen i länet är en växande bransch som ger jobb, inte bara hos oss, utan i hela landet. För landsbygdsturismen är natur- och kulturlandskap de viktigaste resurserna.

Kultur för alla – inte bara för några få

En fri och frispråkig kultur är en viktig grund för demokratin. Kulturen är till för alla, inte bara några få. Det ska vara lätt att utöva och uppleva kultur. Tanke- och yttrandefrihet ska försvaras där mänskliga möten med fritt meningsutbyte och kommunikation är en grundsten. Riksteatern och turnerande utställningar ska nå ut i alla hörn av länet.

Offentliga stöd ska inte styras av efterfrågan. Kulturpolitiken ska utgå från en helt annan logik. Därför är det viktigt att de regionala kulturverksamheterna – scenkonst, teater, film, dans, musik, bibliotek, hemslöjd, museum, kulturarv, arkiv – finns i hela länet och utvecklas i nära samarbete med kommuner, föringsliv, studieförbund och fria aktörer. Möten mellan olika konstformer och mellan tradition och förnyelse ska stödjas. Den regionala kulturen ska både ha verksamhet som väcker lust och är öppen för alla, samt erbjuda stöd och plattformar för fördjupning och högkvalitativ verksamhet. Kultur förenar människor över gränser, åldrar och bakgrunder. En viktig målsättning är att regionen ska uppmuntra projekt som syftar till att aktivera barn och unga, oavsett ekonomiska eller geografiska förutsättningar. Sådana sociala investeringar bidrar till bättre uppväxtvillkor och bättre hälsa.

Vi vill utveckla möjligheten att skriva ut kulturell verksamhet på recept, så kallad KUR, vid behandling av exempelvis stressrelaterade sjukdomar. Kultur får oss att må bra och håller oss friska längre. Kultur har god inverkan när det gäller att bromsa demenssjukdomar och vid behandling av utmattningssjukdomar.

Samarbete med kommunerna är viktigt när det gäller kultur. Det handlar bland annat om att öka det kulturella utbudet inom vård och omsorg. Vi förespråkar att det kulturprogram som utarbetas tillsammans med länets samtliga kommuner blir ett material som ständigt ska finnas med i samverkan som är nödvändig för ett levande kulturliv i länet.

Regionen ska värna de kulturutövare som finns i länet och anlita länets egna kulturutövare, samtidigt som regionen ska bjuda länets invånare på influenser från andra delar av landet och världen. Det krävs en balansgång för att både erbjuda ett brett utbud och höja kvalitet och kunskaper. I dessa sammanhang är Länskulturen med sin samlade kompetens en tillgång och en självklar plattform.

Vi vill stärka kulturarbetarnas arbetsvillkor, de ska kunna leva på sitt skapande.

Kulturen är en viktig del av integrationsarbetet för nyanlända. Att kunna utöva och ta del av olika kulturer är en viktig resurs för länets regionala tillväxt och attraktionskraft. Länets tradition av att vara en mångkulturell mötesplats ska tas tillvara.

Vänsterpartiets mål:

- Regionen ska uppmuntra kulturprojekt som syftar till att aktivera barn och unga
- Försvara konstnärlig frihet och yttrandefrihet
- Utveckla kultur på recept i vården
- Stärk samisk kultur

Samers rättigheter

Samernas rättigheter behöver stärkas inom flera områden. Vänsterpartiet driver på för att Sverige ska skriva under konventionen ILO 169. Regionen ska främja den sydsamiska kulturen. Gaaltije, sydsamiska kulturcentrum spelar en viktig roll för den sydsamiska kulturen i vår region och regionen ska arbeta för att Gaaltije också ska bli ett nationellt resurscenter för sydsamiskt språk och kultur.

Vänsterpartiets mål:

- Sverige ska skriva under ILO 169
- Ge Gaaltije status och finansiering som ett nationellt sydsamiskt kulturcenter

Utbildning och kompetensutveckling/-försörjning

Region Jämtland Härjedalen ska utveckla samarbete med länets kommuner, staten (främst Arbetsförmedlingen och universiteten), näringslivet och utbildningssystemet för att identifiera behov och initiera de utbildningsinsatser som behövs. En god tillgång till en bra utbildning för unga och goda möjligheter till högre utbildning och kvalificerade yrkesutbildningar liksom satsningar på vuxenutbildning är avgörande för den regionala utvecklingen. Genom att underlätta för olika former av utbildning och kompetensutveckling skapas också platformer för innovation och företagsutveckling.

För att klara kompetensförsörjningen till landsbygden och glesbygd måste samhället aktivt motverka centralisering och urbanisering. En viktig åtgärd är att påverka så att universitetsutbildning och kvalificerade yrkesutbildningar genomförs på fler orter och genom distansberoende teknik.

Folkhögskolan har i hög grad bidragit till att utvidga och tillvarata demokratiska värden i samhället. Misstron mot samhället tenderar att öka, ungdomsarbetslösheten är fortsatt hög, många ungdomar förmår eller orkar inte fullfölja sin utbildning. Det måste vara möjligt att göra en omstart i livet. Folkhögskolan ger elever kunskap och bildning men ger därtill, med sin studiemiljö och pedagogik, eleverna utrymme att utvecklas i sin roll som

samhällsmedborgare. I vårt län där befolkningsminskningen fortsatt är ett problem är samarbete mellan utbildningssamordnarna och arbetsgivare avgörande både för att ungdomarna ska välja att stanna i länet men också för att fler ska flytta hit.

Länet har forskningsförutsättningar på många intressanta områden och har spetskompetens inom flera. Det gäller till exempel inom friluftsliv/upplevelsenäring/turism, vattenbruk, skog och även vissa medicinska områden. Att göra besöksnäringen i sin helhet tillgänglig för personer med funktionsnedsättningar är en profilfråga som skulle utöka underlaget för länets besöksnäring betydligt. En del i hållbarhets- och antidiskrimineringsarbetet ger också affärsmöjligheter. Området kräver både forsknings- och inte minst innovationsinsatser. Den läkarutbildning som nu finns, både förutsätter och ger viktig grund för medicinsk forskning i länet.

Vänsterpartiets mål:

- Utveckla folkbildningen, inklusive studieförbundens verksamhet, i länet
- Öka stödet till och antalet studerande på våra folkhögskolor
- Utveckla tillgängligheten till universitets- och yrkesutbildningar med distansteknik
- att tillgängliggöra besöksnäringen för personer med funktionsnedsättningar

Integration för ett samhälle med mångfald

För Vänsterpartiet innebär integration att föra en inkluderande politik som lägger grunden för ett mer jämlikt samhälle. Vi behöver bli fler i vårt län, inte färre. Vi har problem med bemanning i offentlig sektor redan idag och problemen ser ut att öka i framtiden. Det ska bli lättare att komma in på arbetsmarknaden och att skaffa sig en utbildning för de som nyligen kommit till Sverige. En nyckel är språkundervisningen. De elever som idag går på gymnasiets introduktionsprogram ska ha bra förutsättningar att både lära sig ett nytt språk och läsa in grundskolan på kort tid.

Vänsterpartiets mål:

- Språkundervisning och -träning för nyanlända i samverkan med kommun, näringsliv och civilsamhället
- Vi ska ta vårt ansvar och hjälpa människor som är på flykt

Miljö och klimat

Vi behöver agera nu för att rädda klimatet med insatser och politik på flera nivåer. Samtidigt behöver vi bygga struktur för att ta hand om olyckor och katastrofer kopplade till miljöproblem. Klimatförändringen är vår tids viktigaste ödesfråga. Den är en följd av en långvarig utarmning av naturresurser tillsammans med en ständig ökning av konsumtionen.

Exploatering och nyttjande av naturresurser ska ske så varsamt som möjligt.

Försiktighetsprincipen ska råda. Det betyder bland annat att vi vill se att nya fiskodlingar ska vara landbaserade och att vattnet renas och återanvänds, att Långforsen återställs och att gruvbrytningsplaner i Storsjöbygden stoppas.

Regionen ska återuppta arbetet med giffri vardag i samarbete med Länsstyrelsen och andra kommuner och aktörer i länet.

Högt ställda miljökrav är viktigt av många skäl. Dels på grund av förgiftningsrisker, akuta och/eller långsiktiga, till exempel läkemedelsrester i dricksvatten, eller för att vi använder produkter som innehåller miljögifter. Dels behöver vi ta vårt ansvar och föra en folkhälsopolitisk kopplad till rekreation, upplevelser och rehabilitering. Ren luft, rent vatten och

ren jord är också förutsättningen för mat av hög kvalitet. Vänsterpartiet arbetar för att stärka respekten för djur som kännande individer genom att bland annat driva på för en förbättrad djurhållning och djurskydd. Vänsterpartiets mål är ett samhälle med 100 procent förnybar energiförsörjning senast 2040. Genom att satsa på energieffektivisering och förnybar energi som sol, vind, bio- och geoenergi skapar vi ett ekologiskt hållbart samhälle. Agenda 2030 ska ligga till grund för arbetet inom alla politikområden. Det är centralt att den samstämmighetspolitik som slagits fast både inom den svenska utvecklingspolitiken och inom EU och FN får ett mer kraftfullt genomslag.

Vänsterpartiets mål:

- Klimat- och miljömål ska definieras vid upphandling av varor och tjänster
- Minska behovet av resor inom regionens egen verksamhet
- Nya fiskodlingar ska vara landbaserade
- Återuppta arbetet med giftfri vardag
- Energieffektivisering och förnybar energi – 100 procent förnybar energi senast 2040

Finansiering och drift

Mer pengar till välfärden Regionen och kommunerna har en generell resursbrist – trots att Sverige aldrig varit rikare. De ekonomiska förutsättningarna har blivit allt mer oförutsägbara och villkoren kortsiktiga, vilket försvårar planeringsarbetet. Resursbristerna i kommuner och landsting/regioner är inte lika över landet. De ekonomiska villkoren är inte likvärdiga. Vi har fattiga och rika kommuner och regioner och skillnaderna dem emellan har ökat.

Det krävs ett större ekonomiskt ansvarstagande och åtgärder på nationell nivå. Det betyder höjda statsbidrag och ett rättvisare skatteutjämningsystem. Sveriges regioner måste få likvärdiga, stabila och pålitliga ekonomiska planeringsförutsättningar. Landets regioner har inte getts likvärdiga möjligheter att erbjuda samhällsservice. Det behövs också riktade och generella statsbidrag utanför utjämningsystemet.

Vänsterpartiet Reviderad Finansplan 2019

Inriktning

De samlade intäkterna sätter självklart gränser för hur stora kostnaderna får bli. Regionen dras med stora svårigheter att finansiera verksamheten. Årliga underskott i storleksordningen 250 miljoner kronor har gett ett samlat underskott motsvarande ca 1,3 miljarder.

För att i huvudsak lösa de ekonomiska svårigheterna utan stora neddragningar eller "sluta-göra"- åtgärder anser vi att en intäktsökning är nödvändig. Vänsterpartiet har drivit en skatthöjning sedan 2015 vilket hade inneburit en intäktsökning på 1,068 miljarder under dessa fyra år. En intäkt som hade kunnat innebära stor skillnad för möjliga satsningar på primärvården och vår personal. Satsningar som möjliggjort kostnadsminskningar för regionen över tid och förbättrat nuläget. Vi anser mer än någonsin att en skatthöjning är nödvändig då ekonomin försämrats ytterligare. Vi lånar idag till drift vilket är oacceptabelt då det belastar kommande generationer. I nuläget har regionen lånat 273 miljoner under två år 2017–2018 av Kommuninvest.

En skatthöjning löser dock inte inkom situationen.

Förutom det arbete vi själva behöver göra i vår verksamhet så har nationell politik stor påverkan på regionens ekonomi. Kostnadsutjämningsystemet missgynnar regionen. I närtid är det svårt att påverka det utfallet men en förändring måste ske inom kort. Vi måste ha en regering som tar ansvar för en jämlik vård i hela landet om vi ska klara vårt uppdrag.

Vi står därför fast vid vårt yrkande om en skatthöjning motsvarande 1 krona vilket skulle tillföra ca 267 miljoner kronor för år 2019. Pengar som skall gå till satsningar i vården för att minska våra kostnader över tid. Vi fortsätter hålla fokus på personal och primärvård då det är där vi kan skapa störst förändring.

Vi är väl medvetna om att delar av våra förslag är kostnadsdrivande. Vår bedömning är dock att rätta satsningar får positivt ekonomiskt utfall över tid. När rätt saker i rätt tid med rätt kompetens utförs så blir vården också ekonomiskt effektiv. Vi vet också att kvalitet är kostnadseffektivt. Strategiskt för såväl verksamhetsutveckling och omställning av vårdprocesser är områdena personal och primärvård.

Personalområdet

Här behövs satsningar för att förbättra arbetsmiljö och arbetsorganisation. Detta leder till sänkta sjuktal och effektivare vårdförlopp. Vår möjlighet att rekrytera och behålla redan anställd personal kan också förbättras genom bättre tillgång till och villkor för kompetensutveckling, fortbildning, utbildning och forskning. Vissa lönenivåer behöver lyftas och vi behöver arbeta med förkortad arbetstid där vi har svårt att rekrytera. Visionen är att över tid ska 6tim arbetstidsförkortning införas i hela verksamheten och vara norm för heltid med bibehållen lön.

Att skapa arbetsplatser där personalen trivs, har inflytande över sitt arbete och är stolta över sitt arbete ger hållbarhet, personal som stannar och orkar arbeta fram till pensionen.

Primärvården

En satsning på primärvård och en förstärkning av primärvårdens roll i vårdprocesserna är av största betydelse för att patienten ska få individuellt anpassad och säker vård av hög kvalitet. En smidig och sammanhållen väg genom vårdsystemet med eget deltagande och kontroll oavsett vårdbehovets omfattning. En primärvård som har tillräckliga resurser för ett sådant arbetssätt är också den bästa vägen att få maximalt med hälso- och sjukvårdsinsatser för insatta skattemedel. Primärvården har en strategisk roll både för befolkningens hälsoutveckling och för att säkra jämlik och jämställd tillgång till sjukvård. Bägge dessa områden har avgörande betydelse för hälso- och sjukvårdens framtida kostnadsutveckling.

I avvaktan på att nationell politik förbättrar såväl statsbidrag som skatteutjämningsystem så är Vänsterpartiets uppfattning att det mest kraftfulla och ansvarsfulla i detta läge är att höja skatten. Vi behöver både sänka underskottet och få högre fart i det omställningsarbete som finns beslutat i våra långsiktiga utvecklingsplaner. Utan detta löper vi risk att jämsides med ekonomiska underskott också få stora problem med att upprätthålla vård i nivå med resten av landet.

Vi har inte prissatt åtgärderna som innebär kostnadsökningar. Vi räknar med att de 267 mkr/år som vår föreslagna skattehöjning innebär i förstärkt ekonomiskt ger utrymme för satsningar. Satsningar som ska vara hållbara, långsiktiga, effektiv med ökad kvalitet. Det ger kostnadsminskningar över tid. Vår inriktning och prioritering är att personal och primärvård ska få största möjliga utfall från skattehöjningen. Övriga satsningar ska ske över tid men snarast möjligt.

Vänsterpartiets mål och satsningar:

- Bli en attraktiv arbetsgivare genom att satsa på personalen, löneutveckling, vidareutbildning, kompetensutveckling, karriärvägar, förbättrad arbetsmiljö och försök med förkortad arbetstid med bibehållen lön.
- Verksamhetsanpassade lokaler för bättre flöden.
- Återställa vårdavgifter till enhetstaxa 200 kronor samt återställa högkostnadsskydd för besök till 2012-års nivå.
- Aktivt arbeta med tillgänglighet
- Införa sprutbytesprogram.

- Rätts psyk ges förstärkt budgetram motsvarande 8 mkr/år.
- Barn med behov av färdtjänst ska åka gratis på buss på samma sätt som övriga ungdomar.
- Inrätta en tjänst som hälsoekonom.
 - Det ska finnas en ungdomsmottagning i varje kommun
 - De psykosociala resurserna på hälsocentralerna ska förstärkas
 - Ungdomspsykiatrisk mottagning ska få ökade resurser
- Mer resurser ska tillföras den palliativa vården
 - Avgiftsfri primärvård på sikt
 - Anställning av en strateg med sakkunskap i funktionshinderfrågor
 - Anställning av en strateg med sakkunskap i hbtq-frågor
 - Utökad tolkverksamhet och utbildning av tolkar
- Ett högkostnadsskydd för hjälpmedel införs
 - Tillgången till kommunikations- och kognitionsstödjande hjälpmedel ska öka
 - Färdtjänstens avgifter inte ska vara högre än ordinarie kollektivtrafik
- Den avgiftsfria barn- och ungdomstandvården ska byggas ut ytterligare och gälla till och med 25 års ålder
 - Tandvård ska ha ett högkostnadsskydd om högst 2 000 kronor per år med mål att i framtiden räknas som ett vanligt läkarbesök
 - Kollektivtrafiken ska drivas i egen regi
 - Bygg ut kollektivtrafiken så att den blir ett verkligt alternativ för fler resenärer
- Öka antalet AT-/ST-tjänster
- Avgiftsfri nivå till distriktssköterska för att frigöra läkartid samt därmed få patientflödet att gå från akutmottagning till primärvård.
- Regelbundna vårdtyngdsmätningar.
- Satsningar på arbetet med att minska fallskador, vårdrelaterade infektioner och vård-skador.
- Intensifiera jämställdhets- och jämlikhetsarbetet.
- Regionen behöver aktivt arbeta med kommunikationsvägar med patientorganisationer.
- Utveckla hälsocentraler med särskild kompetens för funktionsnedsatta och personer med särskilda behov.
- Lyfta FoUI-området med möjlighet till forskning, utveckling och innovation.
- Samarbeta med Mitthögskolan om utbildning kring trauma.
- Medicinsk fotvård till flera grupper efter individuell bedömning.
- Vidareutveckla samarbeten med länets kommuner.
- Ökad transparens och demokratisering i regionens arbetssätt.
- Tidig och hållbar planering inför sommarperioden för att undvika dyra sommarpaket och hård belastning på personalen.
 - Regionen ska ha höga miljö- och sociala krav vid upphandling
 - Att sjukvårdspersonal som tar tjänst i bristyrken i glesbygd ska ges möjlighet att avskriva sina studielån
 - Fortsatt ekonomiskt stöd till bredbandsutbyggnaden
 - Kollektivtrafik ska finnas till och från alla länets centralorter över dagen
 - Ge Gaaltje status och finansiering som ett nationellt sydsamiskt kulturcenter
- Sätta stopp för privata bolags vinstuttag i vården, alla överskott ska återinvesteras i verksamheten
- Minska nyttjandet av bemanningsföretag inom sjukvården.
- Att regionen finansierar specialistutbildning för sjuksköterskor.

- Att regionen tar ansvar för kunskapsuppbyggnad och att samla, utveckla och sprida kunskaper och bra metoder för ökad folkhälsa brett i samhället
- Resurserna till vårt folkhälsoarbete ska öka
- Hälsöfrämjande och förebyggande undersökningar och behandlingar ska vara avgiftsfria
- Stärka utbildningsinsatserna om klass- och könsskillnader i hälsa för all personal och politiker
- Uppföljning av undersökningen av funktionsnedsatta hälsa genomförs i länet
- Könsuppdelad statistik ska göras till standard
- Att arbetet för att synliggöra och motverka mäns våld mot kvinnor ska intensifieras
- Kommuner och region betydligt ökar arbetet med gemensamma lösningar och gemensam finansiering för att förebygga psykisk stress och ohälsa hos barn och ungdom
- Kommuner och region tillsammans avsätter medel till utökning av arbetet med socialpsykiatriskt team för barn och ungdom med psykisk ohälsa och mobila vårdteam inom psykiatri och äldreomsorg och rehabilitering
- Familjecentralerna ska säkras och att deras verksamhet får utrymme att utvecklas
- Så kallad avståndsberoendeteknik ska utvecklas och användas i större utsträckning
- Att hälsocentraler också ska ha arbetsterapeut och dietist
- Att regionen ska ha ett aktivt arbete när det gäller läkemedelsuppföljningar och läkemedelsutbyten
- Att regionen genomlyser tillgänglighetsbristerna i alla delar av den egna organisationen
- Att en plan tas för åtgärder som undanröjer hinder och säkerställer anpassad information
- Återför skattemedel från vatten- och vindkraft till den lokala landsbygdsutvecklingen
- Utveckla stöd och rådgivning till landsbygdsföretag
- Stöd lokal vidareförädling av skogens och jordbrukets produkter
- Upphandla miljömässigt hållbart och närproducerat med krav på bra arbetsvillkor och bra djurskydd
- Samhällsservice till hela länet, ett gemensamt ansvar för stat, region och kommuner
- Utveckla kultur på recept i vården
- Stärk samisk kultur
- Öka stödet till och antalet studerande på våra folkhögskolor
- Utveckla tillgängligheten till universitets- och yrkesutbildningar med distansteknik
- att tillgängliggöra besöksnäringen för personer med funktionsnedsättningar
- Språkundervisning och integrationsarbete för nyanlända i samverkan med kommun, näringsliv och civilsamhället

Vänsterpartiet vill i huvudsak driva verksamheten i egen regi. Det ger oss en bättre påverkansmöjlighet och kostnadskontroll. Ansvar för att sjukvård bedrivs vilar ytterst på Regionen. Privata utförare som upphör med sin verksamhet lämnar tillbaka sitt ansvar utan att själva behöva stå för konsekvenserna av det de lämnar patienterna med.

